

Hlava má být dostatečně velká, protáhlá a elegantní

Arabský chrt – sluga

Podle Mezinárodní kynologické federace (FCI) je zemí původu arabského chrta – slugy (sloughi) Maroko, jedna ze zemí Maghrebu – nejzápadnější výspy arabského světa. Na severu Afriky ovšem nejsou Arabové původním etnikem.

Pocházejí z Asie, běžně se uvádí že z Arabského poloostrova, ale jejich původní domovinou byla Střední Asie. Na poloostrov nesoucí jejich jméno se dostali až druhotně a někteří z nich se potom šířili severní Afrikou dále na západ.

Znamená to, že arabští chrti jsou výjimečně spřízněni s chrti pocházejícími ze stredoasijských stepí a polopouští, se stredoasijským (turkmenským) chrtem zvaným často tazy, s kyrgyzským chrtem (tajganem), jihoruským stepním chrtem (stepním barzojem) a mnoha dalšími, především však s perským chrtem - salukou (zvanou někdy také tazy). Zvláště krátkosrstý ráz tohoto plemene připomíná natolik arabského chrta - slugu, že na

první pohled dokáže obě plemena odlišit jen skutečný znalec.

Spolu s azavažským chrtem je arabský chrt - sluga nejznámějším představitelem africké větve chrtů orientálního typu, k níž náleží dále ve starověkém Egyptě chovaná, dnes již vymřelá, ale z vyobrazení v hrobech egyptské šlechty a vysokého úřednictva známá egyptská saluka či sluga, z pohoří Tibesti a Ennedi na severu republiky Čad pocházející čadský chrt (tzv. chrt z jihovýchodní Sahary), očitými svědky označovaný za „zdegenerovanou“ (vhodnější by bylo říci „méně ušlechtilou“) slugu, a také mauritánský chrt z Mauritánie na africkém severozápadu. Blízce spřízněná s orientálními chrti z Afriky je také sinajská sluga - chrt arab-

ských beduinů kmene Tarabin z Izraele, a z Arabského poloostrova pocházející nezdská saluka (Nejdi Saluki).

V africké větvi chrtů orientálního původu se rozlišují ještě plemena ze severu Afriky a plemena ze subsaharských oblastí. Z oblastí na jih od Sahary, označovaných obvykle Sahel, pocházející plemena, jejichž typickým představitelem je azavažský chrt, jsou vývojově starší formy, které nejsou bezprostředně spřízněny s arabským chrtem - slugou. Vyvinuly se z chrtů Tuaregů, etnika blízce spřízněného s Berbery a někdy k nim i řazeného. Z většího počtu existujících přírodních plemen sahelských chrtů je nejznámější čadský chrt, pokládán za nejbližšího příbuzného starověké egyptské saluky či jejího přímého potomka.

Berberi jsou hamitského původu a sever černého kontinentu osídlili mnohem dříve než Arabové, není však přesně známo kdy. Rozšířili se sem od východu a vytlačili původní zdejší černošské obyvatelstvo na jih. V první polovině 1. tis. n. l. ovládali africký sever, pak však od 7. stol., kdy začala expanze Arabů na západ, museli zase oni většinou ustupovat na jih a dnes obývají saharské oázy a Sahel. Vzhledem k těmto dějinným peripetiím nepřekvapuje, že nikdy nedošlo k rozsáhlejšímu prolínání a vzájemnému ovlivňování kultur ze severní Afriky s kulturami subsaharskými. Jen v okrajových oblastech, jakou je například Mauritánie, se mísilo obyvatelstvo berberského původu s arabským a není nezajímavé, že i zdejší mauritánský chrt vykazuje evidentně jak znaky chrtů tuarežských, tak arabských.

Azavažský chrt, objevený pro kynologický svět na přelomu šedesátých a sedmdesátých let 20. stol., nemůže být s ohledem na historii severu Afriky lokální varietou arabského chrta - slugy, jak se kdysi předpokládalo. Je to jedno z plemen tuarežských chrtů, vzniklé procesem reproduktivní izolace a chované po staletí čistokrevně příslušníky kmene Hoggar v geograficky izolované oblasti na východě Mali poblíž hranic s Nigerem, v údolí periodicky vysychajícího řečiště neboli vádí Azawak (Azauak), které se vlévá do středního toku řeky Niger. Za místní ráz arabského chrta byli vydáváni první představitelé azavažských chrtů importovaní do Evropy spíše z důvodů praktických než ryze odborných, protože měli především přispět k osvětlení krve slug a ke zlepšení úrovně chovu tohoto plemene.

Vznik kulturního plemene

Jedny z prvních arabských chrtů - slug dovezl roku 1898 do Evropy z Tunisu (ne-

boť Maroko není jedinou zemí, kde jsou tyto chrti původní, jejich vlastní je také Alžírsko, Tunis a část Lybie - Tripolisko), kde dlouhá léta předtím žil Francouz A. Legras. Ten také v prosinci roku 1912 uveřejnil článek, ve kterém popsal, jakým způsobem loví Arabové gazely za pomoci chrtů. Líčil, jak jezdec na koni, když se vydává na lov, bere chrtu k sobě na koně, jednou rukou ho přidržuje, druhou drží otěže a vyjíždí. Zrakem pátrá po kořisti, a jakmile spatří stádo gazel, snaží se k němu co nejvíce přiblížit. Teprve pak chrtu vypouští. Rychlý a velmi vytrvalý běžec, který i na značnou vzdálenost dokáže běžet rychlostí kolem 55 km/h, stádo většinou záhy dostihne, oddělí jeden, obvykle slabší, kus a strhne ho. V současnosti se však už se slugami v jejich vlastní neloví, neboť není co, gazely tu byly dávno vyhubeny.

První popis arabského chrtu - slugy pochází již z roku 1851 a je z pera francouzského generála Daumase, který se dlouhodobě zdržoval v oblastech severozápadní Sahary. August Legras nebyl zdaleka jediný a nebyl možná ani úplně první, kdo tyto psy dovezl do Evropy. I jiní Francouzi, většinou vojáci, kteří se vraceli ze služby v severní Africe, v té době dováželi chrtu Arabů na starý kontinent, především do své vlasti. Protože péče o importovaná zvířata nebyla na patřičné úrovni, jejich aklimatizace probíhala obtížně a mnohá předčasně hynula, přesto však se plemeno v Evropě uchytilo. Kromě Francie se vyskytoval větší počet arabských chrtů - slug ještě v Nizozemsku. O organizovaném chovu se však zatím mluvit nedalo.

Jeho začátek přinesl až rok 1925, kdy byl založen francouzský klub chovatelů slug, který také sestavil první plemenný standard. Tvůrci normy vycházeli při jejím zpracování z popisu generála Daumase, který do svého díla Život zvířat přejal i A. E. Brehm, a z popisu uveřejněného v knize francouzského zoologa P. Mégnina Le chien et ses races (Pes a jeho plemena) z devadesátých let 19. století. Chovných zvířat byl však akutní nedostatek, tím spíše že jak ubývalo v severní Africe loveckých příležitostí, klesal valem také počet zde chovaných chrtů a získat zvířata vhodná k posílení evropského chovu bylo velmi obtížné až nemožné. Za této situace se začali dovážet chrti z dnešního Iráku a Sýrie. Nikomu přitom nevadilo, že jde o krátkosrsté příslušníky jiného plemene - perského chrtu - saluky. Stačilo, že se exteriérem vcelku podobali chrtům dovezeným z Afriky a že jejich pojmenování byla vlastně shodná.

Slovo, čtené jednou „sloughi“, podruhé „saluki“ a jindy ještě jinak, například „slougui“, „slugui“ nebo „sluki“, je arabského původu. V arabštině se zapisují pouze souhlásky, a proto může být čtení takového slova, zejména v různých zeměpisných oblastech, rozdílné. Jeho význam ale zůstává stejný - v daném případě vždy znamená psa lovícího zrakem - chrtu. Z Bejrútu se dováželi chrti do Marseille, odkud se dostávali také do Velké Británie. Na Britských ostrovech byl tudíž chov krátkosrstých orientálních chrtů založen na krátkosrstých perských chrtech - salukách, což částečně vysvětluje pozdější dlouhotrvající odpor anglického Kennel Clubu (KC) k uznání arabského chrtu - slugy za svébytné plemeno.

V žilách slug francouzského chovu musel tedy nutně kolovat určitý podíl krve perských chrtů - saluk. Nebyl podstatný, protože dovozy ze současného Iráku netrvaly dlouho, ale přece jen se v určité fázi chovu projevil. V roce 1938 rozlišoval francouzský klub chovatelů slug dva rázy, lehčí a těžší. Jejich existenci vykládal rozdílným zeměpisným původem - příslušníci menšího rázu, lehčí stavby těla, měli být potomky arabských chrtů pocházejících z nížinatých stepních a polopouštních oblastí, příslušníci většího rázu, těžší stavby těla, měli být potomky arabských chrtů z horských oblastí.

Ještě v šedesátých a sedmdesátých letech 20. století byl arabský chrt - sluga na evropské pevnině velmi vzácným plemenem. Však také většina prvních azavaž-

ských chrtů byla dovezena z Afriky k oživení krve arabských chrtů, tedy omylem. Když nebyla k dispozici zvířata v severní Africe, pátralo se po nich jinde, tentokrát nikoli v Asii, ale v subsaharských oblastech. Proto se také vůbec někteří azavažtí chrti do Evropy dostali a proto mnozí z těch, co je mezi prvními dovezli, trvali úporně na tom, že jde o arabské chrtu - slugy. Anglický KC arabského chrtu - slugu neuznával a dlouho zapisoval na ostrovy dovezené slugy jako krátkosrsté perské chrtu - saluky. I kvůli tomu byla chovná základna v Evropě velmi úzká a pokusy o import zvířat k oživení krve byly pochopitelné a poměrně časté. Provázel je však mnoho těžkostí.

Kočovních arabských pastevců a chovatelů velbloudů, kteří chrtu nejčastěji chovali a používali k lovu, vlivem okolností rychle ubývalo, takže zvířata, která by bylo možno dovézt, existovalo velice málo. Od Arabů, kteří je ještě měli, nebylo navíc možné je získat. Chrt, který lovil, nebyl prostě na prodej. Mohl být nejvýše darován, ale to jen při mimořádných příležitostech a zvláště váženým osobám. Navíc představy arabských nomádů o čistokrevnosti psů byly zcela jiné, než je obvyklé ve světě organizované kynologie. Pro lovce měl význam především výkon chrtu, exteriérové znaky je nezajímaly. Dobrý pro ně byl ten pes, který dokázal ulovit nejvíce zvěře, toho také používali v chovu.

Arabské chrtu chované na pevnině pokládali Angličané za neušlechtilé příslušníky krátkosrstého rázu saluky. Předpokládali, že jde o potomky psů z okrajových oblastí původního areálu rozšíření. Přitom vycházeli z blíže nedoloženého předpokladu, že v centru původního areálu rozšíření žijící psi jsou vždy typičtější, a tedy i ušlechtilější, než jedinci z jeho okrajových oblastí. Naráželi tím na existenci neždské saluky (Nejdi Saluki) z dnešní Saúdské Arábie. Saúdskoarabskou provincií Nežd (Nejd, Nedschd) ve středu Arabského poloostrova, odkud toto plemeno pochází, pokládali za onu okrajovou oblast původního areálu výskytu perského chrtu - saluky. Ve skutečnosti je neždská saluka svébytné přírodní plemeno vzniklé procesem reproduktivní izolace z týchž předků jako moderní perský chrt a další spřízněná plemena, nikoli neušlechtilý perský chrt, nicméně uvedený názor Angličanů dlouho bránil rozvoji chovu arabského chrtu - slugy na ostrovech.

Komentář ke standardu

Arabskému chrtovi - slugu přísluší standard FCI číslo 188 z roku 1998. Podle něj jde o psa orientálního původu, který byl

Pískové zbarvení s maskou

Sinajská sluga

Nejrychlejší psi světa – 14. díl

Typické jsou jemná tělesná stavba, ušlechtilost a elegance

používán původně k lovu na viděnou – tedy způsobem typickým pro všechny pravé chrtý. Je dokonale přizpůsoben klimatickým i terénním podmínkám panujícím v severní Africe.

Pro jeho celkový vzhled je typická jemnost tělesné stavby a suché osvalení, ušlechtilost a elegance, ale také lehký pohyb. U psů (samců) o ideální kohoutkové výšce 70 cm má činit scapulo-ischiální délka těla měřená od předního okraje ramenního kloubu po sedací hrbol na pánvi, 67 až 68 cm. U fen o ideální kohoutkové výšce 65 cm činí tatáž délka těla 62 až 63 cm. Poměr délky těla ke kohoutkové výšce se má jako 9,6 : 10 (= 0,96). Špatný poměr kohoutkové výšky a scapulo-ischiální délky těla se považuje za vadu. Jednoznačně delší než vyšší tělesný rámec je vylučující vadou. Kohoutková výška se pohybuje v rozmezí 66 až 72 cm u psů a 61 až 68 cm u fen. Nejen podle exteriéru, i povahově je arabský chrt – sluga ušlechtilý, vznešený a hrdý pes. I když je vynikajícím, velmi vytrvalým psem se silně vyvinutým loveckým instinktem, dokáže ocenit pohodlí a klid domova, takže je i příjemným, nevtíravým společníkem člověka. Při lovu projevuje neobyčejnou náruživost. Svému majiteli je nesmírně oddán a v případě potřeby je připraven ho se vším důrazem bránit. Agresivita nebo bázlivost je krajně nežádoucí a hodnotí se jako vylučující vada.

Hlava má být při pohledu ze strany protáhlá, elegantní, jemná, nicméně dostatečně velká. Nikdy ovšem nesmí být příliš těžká. Při pohledu shora má tvar protáhlého klínu, přičemž v mozkovně je nejširší a směrem k nosu se postupně rovnoměrně zužuje. Mozkovna musí být

dostatečně široká a při pohledu ze strany je svrchu plochá. Její šířka mezi ušními boltci činí 12 až 14 cm. V zadní části (týlní partii) je zřetelně zaoblená stejně jako po stranách. Nadočnicové oblouky málo vystupují, čelní brázdíčka je sotva viditelná a týlní hrbol pouze naznačený. Čelní sklon (stop) je jen málo patrný. Čenichová partie má tvar mírně protáhlého klínu. Musí být dostatečně silná, nesmí být příliš ostře zašpičatělá. Její délka má být stejná jako délka mozkovny, takže vzájemný poměr délky čenichové partie měřené od špičky nosu po spojnici vnitřních očních koutků a celkové délky hlavy měřené od špičky nosu po týlní hrbol je 1 : 2 (0,5). Linie nosního hřbetu má probíhat od základny (od stopu) rovně. Směrem k nosu, tam, kde končí kostní podklad nosního hřbetu (nosní kosti), se při pohledu ze strany sklání mírně dolů a tvoří lehký klabonos. Nos musí být černý, nosní křídélka široce otevřená. Pysky by měly být jemné a pružné, horní by měl právě zakrývat dolní. Musejí být plně pigmentované. Ústní koutky mají být tak málo nápadné, jak jen to je možné. Čelisti jsou silné, pravidelné. Zuby musejí být normálně vyvinuté. Skus se požaduje nůžkový, předkus nebo podkus se hodnotí jako vylučující vada. Oči mají být velké, tmavě zbarvené, správně uložené v očnicích, tj. ani zapadlé, ani vypoulené, někdy jsou v důsledku mírně šikmých očních štěrbin trochu přivřené. Jejich výraz je měkký, maličko zasmušilý a poněkud posmutnělý. U jedinců se světle zbarvenou srstí mohou mít barvu jantarů. Okraje očních víček mají být plně pigmentované. Ušní boltce musejí být nasazené vysoko, poněkud nad úro-

vní linie očí, zavěšené, správně přiléhající k hlavě. Vztyčené ušní boltce a ušní boltce s dopředu klopenými špičkami jsou vylučující vadou stejně jako příliš dlouhé zavěšené ušní boltce nebo ušní boltce dozadu složené.

Krk má být dlouhý, zřetelně odsazený od hlavy, v šíři lehce klenutý. Jeho délka musí být stejná jako délka hlavy. Kůže na krku je jemná, pevně napjatá, na hrdle nesmí tvořit lalok. Osrstění na krku musí být krátké. Průběh horní linie těla tvoří měkkou a harmonickou křivku. Kyčelní hrboly nad ní zřetelně vystupují. Výška měřená v místě kyčelních hrbolů je stejná jako kohoutková výška, nebo může být o maličko větší. Pokud jsou kyčelní hrboly níže než kohoutek, jde o vylučující vadu. Kohoutek zřetelně vystupuje, hřbet je krátký, vodorovný. Bedra musejí být krátká, široká, suše osvalená a lehce vyklenutá. Zád má být kostnatá, široká a svažitá, nikoli však srázná. Hrudník nemá být příliš široký. Je hluboký tak, že dosahuje k loktům, jeho hloubka se má ke kohoutkové výšce jako 4 : 10 (0,4). Žebra mají být ploše klenutá, nadměrné klenutí se pokládá za vadu. Dolní linie těla musí tvořit plynulou křivku, která není ani zalomená, ani přehnaně vysoko vytažená. Ocas má být tenký, nasazený v prodloužení zádě a neseny pod úrovní horní linie těla. Má dosahovat nejméně k hleznům. V klidu bývá na konci výrazně zahnutý.

Hrudní končetiny musejí být rovné a v normálním postoji kolmé k podkladu. Lopatky mají být dlouhé, šikmo uložené, ramenní kosti silné, předloktí kostnatá a náležitě osvalená. Zápěstí jsou pružná, záprstí pevná. Pánevní končetiny musejí být při pohledu zezadu rovné a v normálním postoji kolmé k podkladu. Osvalení nemá vystupovat, šlachy by měly být dobře patrné. Stehna jsou plochá, bérce dlouhé, svalnaté. Hlezna mají být silná, správně zaúhlená, nártý silné, bez paspárků. Tlapky musejí být kostnaté, protáhle oválného tvaru. Většina lehčích jedinců má typické „zaječící“ tlapky. Krok, klus i cval musí být plynulý a lehký, vydatný a prostorný.

Kůže je velmi jemná, na celém těle těsně přiléhá ke kosterní svalovině a podkoží. Srst je velmi krátká, hustá, jemná. Srst může být zbarvena ve všech odstínech od světle pískově červeného po sytější pískově červený, s černou maskou nebo bez ní, s černým pláštěm nebo bez něj, s černým žíháním nebo bez něho, s černým stínováním nebo bez něho. I malé bílé znaky zepředu na hrudi jsou nežádoucí.

Ivan Stuchlý